

סטודיו נגיש- חלום שמתגשם

מאת **ענת פרידמן**, אמנית ותרפיסטית באמנות דיגיטלית

תמונה מס' 2 - צוות תומכות יצירה

הקמת סטודיו נגיש היא חלום שכבר הרבה שנים נמצא בליבי. מרחב קהילתי שבו נפגשים עם שפת האמנות והיצירה, ולכל המשתתפים יש הזדמנות ליצור, לחוות ולהיות שותפים פעילים ומשמעותיים במרחב מונגש ומותאם אישית למשתמשי תקשורת תומכת. היצירה היא שפה שיש בה מרחב של כוחות ויכולות, וכקהילה אני רואה את החשיבות של מרחב יצירתי משותף שבו כל אחד עם יכולותיו ומוגבלויותיו יוצר. חוויה של סקרנות המפגישה את כלנו יחד, וכל אחד משמעותי ומשפיע על התהליך והתוצר.

תמונה מס' 1 - סטודיו נגיש

לסדנה הגיעו חבר'ה צעירים בני 16-30 משתמשי תת"ח הנעזרים בלוחות תקשורת ובמערכת מיקוד מבט כחלק מהתקשורת שלהם, מלווים במשפחתם ובסיועם. המרחב הפך לסטודיו נגיש עם תחנות יצירה מתחומים שונים, ובכל תחנה ניתן היה להתנסות עם המשפחה ועם המלווים ביצירה נגישה. כחלק מהסדנה המשתתפים עיצבו יצירות לראש השנה שהודפסו בהמשך על ספלים.

תמונה מס' 3 - שולחן יצירה תחושתי

בתחילת השנה העברית החדשה תשפ"ג הגשמו (גם אם זה רק לכמה שעות) את תחילתו של חלום זה. יצירתי סדנת סטודיו נגיש לעיצוב יצירות לראש השנה, המיועדת למשתמשי תת"ח הנעזרים במערכת מיקוד מבט והייתה פתוחה לקהל. הסדנה נערכה בהתנדבות של כולנו והתקיימה במרכז לטכנולוגיה מסייעת "דגש" ובליויי מקצועי של הדר זלצר-פלאח, שמיד נרתמה לרעיון והתנדבה לעזור בכל מה שאפשר. יחד עם צוות נפלא של "תומכות יצירה" שהתנדבו לבוא לעזור וגם התנסו בעצמן ביצירה עם העיניים, הגשמו זאת. צוות "תומכות היצירה" כלל את ד"ר ג'ודי ו'יין, ד"ר עדי נאמן, עינת שרף, ניבה איסן, דורית טלמור והצלמת ענת גרוס.

כשבוע לאחר הסדנה פגשתי את אחת הסייעות ששאלה אותי אם אוכל לבקש ממשתמשת תת"ח שצילמה אותה, לשלוח לה את התמונות. ממצב שבו משתמשת התת"ח בדרך כלל מבקשת ומקבלת עזרה, פתאום סייעת שלא קשורה אליה, פונה ומבקשת לקבל תמונות שהיא צילמה. היה לכל יוצר ויוצרת תפקיד משמעותי ואמיתי באינטראקציה בסדנה. כל התחנות כללו הזדמנות למפגש אותנטי ויצירתי בין כולנו.

תמונה מס. 6 - ליעד מצלם בעזרת מערכת מיקוד מבט

תחנה נוספת לדוגמה הייתה תחנת יצירה דיגיטלית ובה ניתן היה לצייר עם העיניים על המסך וגם לשלב מילים וחומרי יצירה פיזיים על גבי היצירה. כשהראיתי את היצירות הסופיות לכל מי שהשתתף בסדנה, אמרה לי אחת מהנשים בהתרגשות, שאי אפשר לדעת לפי התוצרים מי משתמש תת"ח ומי לא. כולנו היינו שווים ביכולות כשציירנו עם העיניים. אפילו יותר מכך, כל מי שהתנסה פעם ראשונה בציור עם העיניים יכלה ללמוד ממשתמשי התת"ח הוותיקים מה ניתן לעשות ואיך זה נראה. באמת הייתה כאן למידה משותפת והתנסות שבה נפגשו היכולות של כולנו.

תמונות מס. 7-8 - מירב מציירת בעזרת מערכת מיקוד מבט

במקום לראות באמצעי הנגישות (במקרה הזה מערכת מיקוד מבט) כלי המסמן מוגבלות, הזמנתי את כולם לחקור את כלי הנגישות ככלי יצירתי. מה מרגישים כשמציירים עם העיניים? מה קורה כשמערכת מיקוד המבט הופכת למכחול דיגיטלי? איך ניתן ליצור אינטראקציה של צלם ומצלם דרך המבט, ואיך משלבים לוחות תקשורת מודפסים וממוחשבים בתוך חוויות היצירה?

תמונה מס. 4 - ניבה מציירת עם העיניים

תחנה אחת בסטודיו הייתה תחנת צלם ותחנת מצטלם. כל אחד יכול לבחור להיות פעם הצלם ופעם המצטלם ולהסתכל זה על זה בזמן הפעילות. הצלם יכול לצלם באמצעות מערכת מיקוד המבט ולבחור אם הוא רוצה לצלם תמונת סלפי או לצלם מישהו אחר (בחירה בין צילום במצלמה קדמית לצילום במצלמה אחורית). המצלם בחר באיזה צבע רקע ירצה להצטלם ועם איזה אביזר ירצה להצטלם. נוצרו אינטראקציות מרגשות, והעיניים נצצו בהתרגשות, לא רק של משתמשי התת"ח, אלא גם עיניהם של המשפחות, של הסייעות ושל כל הצוות.

תמונה מס. 5 - שיר מציירת בעזרת מערכת מיקוד מבט

תמונה מס. 11 - חוברת גנישה לסדנה

הלוחות המשותפים אפשרו גם מפגשים מרגשים בין המשתתפים והמשתתפות. לדוגמה, בתחנה של יצירה תחושתית עם אביזרים וברכות לחג ודור ומירב יצרו יחד יצירה משותפת. כל אחת יכולה לבחור מתוך לוח התקשורת מה היא תרצה לצרף ליצירה המשותפת. המרחב המשותף גם של חומרי יצירה וגם של לוחות תקשורת נתן עוד הזדמנות לאינטראקציות חברתיות ולבחירה.

תמונה מס. 12 - יצירה משותפת

תמונה מס. 13 - הדר ומירב יוצרות ביחד

הכנתי מראש לוחות תקשורת לסדנה והם כללו גם לוח ממוחשב של גריד וגם לוחות מודפסים. הלוח הממוחשב בתוכנת הגריד כלל לוחות לשיח והסבר על התחנות וגם חיבור לתחנות השונות (כגון מעבר ללוח צילום ומעבר ללוח היצירה הדיגיטלית). כך למשל בתחילת הסדנה הדר שיתפה אותנו בתחושותיה וריגשה את כולנו ב-"speech" שנתנה לגבי ההתרגשות שלה מהסדנה.

תמונה מס. 9 - הדר משתפת אותנו בחוויות עם לוחות תקשורת בגריד

הצוות המקסים של המרכז לטכנולוגיה מסייעת "דגש" התנדב להדפיס ולנייל את כל החוברות המונגשות, וכך כל המשתתפים בסדנה קיבלו חוברת גנישה לסדנה. לוחות התקשורת בחוברת כללו לוחות של שיח, של רגשות, של בחירת התחנות, בחירת צבעים, אביזרים, ברכות לראש השנה והבעת דעה על התוצר.

תמונה מס. 10 - עמוד בלוח התקשורת

תמונה מס. 16 - הספל של עפרי ושל עוד

תמונה מס. 17 - עפרי מציירת עם העיניים

פעם, כשהבת שלי - שהייתה חונכת בתנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" - נשאלה מה ההבדל בין כנפיים של קרמבו לתנועות נוער אחרות, היא ענתה שבתנועות נוער אחרות יש פעילות עיקרית ומי שלא רוצה להשתתף יושב בצד. בכנפיים של קרמבו מחפשים דרך שכל אחד יוכל להשתתף - בדרכו. אז ככה הרגשתי בסדנת הסטודיו הנגיש. כולנו יצרנו ומצאנו דרכים לשתף את כולם בחוויה. כולם בחדר היו שותפים ליצירה.

תמונה מס. 18 - הספלים המעוצבים

הייתה חוויה שכולנו יחד שייכים למסע היצירה פה. לדעתי היה כאן באמת מפגש של קשר בין כולנו, שנתן מקום ליצירות של כל הנוכחים. לדוגמה, ליה צילמה עם עיניה בעזרת מערכת מיקוד מבט, וכולנו הסתקרנו לראות את הצילומים בלייב.

תמונה מס. 14 - ליה מצלמת בעצמה בעזרת מערכת מיקוד מבט

תמונה מס. 15 - כולנו מסתכלים בסקרנות והתרגשות

לאחר הכנת היצירות בסדנה כל משפחה בחרה את היצירה שתרצה להדפיס על ספל, והיצירות המיוחדות נשלחו להדפסה. ההדפסות נעשו במרכז התעסוקה "בטב"ע שלנו", שגם הוא מרכז תעסוקה יצירתי ומיוחד בבית עובד, המופעל על ידי אנשים עם צרכים מיוחדים. דרך אגב, ניתן להדפיס שם על גבי מוצרים רבים במחירים נוחים ועם שירות מכל הלב. כשבוע לאחר הסדנה כבר חיכו לכל המשתתפים ספלים יחודיים עם היצירות שלהם לשנה החדשה.

ברור לי שלא תמיד זה אפשרי ולא תמיד זה מצליח, אבל כשקסם קורה ופתאום יש חדוות יצירה מדבקת בחדר, זה מורגש עד לנימים הכי עמוקים בתוכנו. מי שלא פגש בחייו משתמשי תקשורת תומכת הנעזרים בעיניהם לשם ביטוי - כך הייתי רוצה שיפגוש אותם בפעם הראשונה. במרחב של יצירתיות, סקרנות, במרחב שאינו שיפוטי, ומאפשר אינטראקציה כנה, מכבדת, גמישה בדרכי ההנגשה ועם ניצוץ בעיניים.

נכון שזה רק צעד אחד, אבל מבחינתי בחוויה - הגשמתי את התחלתי של החלום.
סטודיו נגיש - זה בידיים שלנו, של כל אחד ואחת מאיתנו.

תמונה מס. 18 - ג'ודי ומירב ברגע מרגש

תודה להדר זלצר-פלאח ולמרכז טכנולוגיה מסייעת "דגש" על האירוח החם ועל כל העזרה. תודה לד"ר ג'ודי ויין שתמיד נותנת לי הדרכה וגב תומך לכל רעיון, לד"ר עדי נאמן, לעינת שרף, לניבה איסן, לדורית טלמור שותפתי מתחום התרפיה בהבעה ויצירה ותודה רבה לצלמת ענת גרוס, שבזכותה אפשר לראות את החוויה בעיניים.

אתן אפשרות לחלום הזה להפוך (גם אם לרגע אחד) למציאות.

*הצילומים באישור המשתתפים ומשפחותיהם

סדנה נוספת תתקיים בחנוכה.

לפרטים נוספים אפשר להיכנס לאתר: www.bitui.org
או לכתוב לאימייל שלי, ענת פרידמן: anatt@bitui.org